

держави. Вони укладені таким чином, щоб створити майже ідеальне суспільство, в якому всі рівні. Також вони регулюють відносини між людьми з метою забезпечення безпеки, організованості суспільства та держави.

Проте, на нашу думку, права певним чином обмежують свободи. Свободи – це повноваження людини, тобто те, що вона вільна робити. Кожна людина від природи вільна. Обирати, дотримуватися законів та прав інших людей чи ні, – це свідомий вибір кожного. Людина може й не дотримуватися цього, але в такому випадку суспільство її не приймає, проти неї застосовуються санкції у вигляді штрафу, позбавлення волі тощо. Тобто, акцентуємо ще раз, права обмежують свободи. Відносини первісних людей, на наш погляд, ґрунтуються саме на засадах свободи. Свободи мають обмежуватися для того, щоб у суспільстві не було хаосу, щоб створити цивілізований світ, в якому царює порядок і безпека. Без обмеження свобод розвиток суспільства і держави є неможливим, оскільки кожен буде робити те, що йому заманеться: красти, ґвалтувати, катувати, вбивати. При такому розкладі навряд чи людство взагалі зможе продовжити своє існування.

Отже, права і свободи – поняття, які пов'язані між собою. Права обмежують свободи, проте дають можливість жити в безпеці, організовувати суспільство та розвиватися.

Яна Пономаренко

Харківський національний університет внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРАКТИЦІ ПОЛІЦІЮВАННЯ

Поліція відіграє вирішальну роль у боротьбі з дискримінацією. Одним з головних завдань у практиці поліціювання є забезпечити справедливе та рівне ставлення до всіх членів суспільства. У даній роботі ми спираємося на термін «дискримінація» в контексті ознак за статтю, етнічним походженням, мови, національності, релігії. Щодо недискримінаційної діяльності поліцейських, то вона, на нашу думку, повинна бути спрямована на підвищення чутливості та справедливості в наданні послуг громадянам. Для кращого розуміння принципу недискримінаційної діяльності у поліції пропонуємо розглянути імовірні фактори, котрі впливають на дискримінаційну поведінку у поліції (Рис.1).

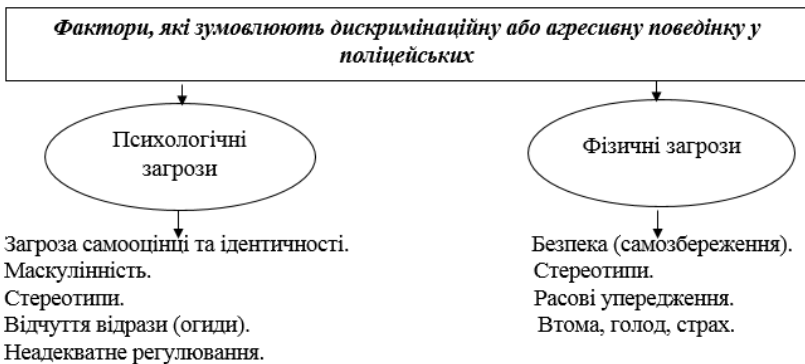

Рис. 1. Фактори, які можуть провокувати дискримінаційну або агресивну поведінку у працівників поліції

Розглянемо кожен фактор та загрозу більш детально. Щодо психологічних аспектів дискримінаційної поведінки, то вони можуть сприяти неоднаковій або агресивній поведінці у поліцейських. Загрози психологічного характеру можуть збільшити ризик дискримінаційної поліцейської діяльності. Ми впевнені, що загрози самооцінці або ідентичності здатні істотно вплинути на індивідуальну поведінку та продуктивність офіцерів поліції. У практиці поліціювання своєрідні загрози ідентифікації підвищують ризик того, що поліцейські можуть поводитися з уразливими цивільними особами агресивно чи доволі жорстоко. Загрози маскуліності також являють собою одну з форм загрози ідентичності, котра здатна збільшити ризик того, що людина буде здатна продемонструвати дискримінаційну чи агресивну поведінку щодо інших. Тобто, така поведінка є спробою людини показати свою мужність та силу, якщо хтось її поставив під сумнів. Маскуліність є важливою складовою поліцейської культури. В закордонних дослідженнях йдеться, що поліція є тією професією, в якій домінують чоловіки, звідси агресивна маскуліність відіграє центральну роль у поліцейській діяльності. Вчені говорять, що небезпека, застосування сили та своїх фізичних здібностей є типовими ознаками роботи поліцейського. Дослідники говорять, що виклики ідентичності спонукають чоловіків брати участь у компенсаторній поведінці, щоб продемонструвати свою мужність і пом'якшити тривогу [1].

Стереотипи є дуже негативним явищем у професійній діяльності поліцейських. Використання поліцією повноважень зупиняти та обшукувати є одним із найбільш суперечливих питань. Стереотипи можуть відігравати важливу роль у формуванні підозр з боку поліції. В деяких дослідженнях йдеться, що поліцейські часто використовують певні стереотипи для класифікації людей на основі їхнього етнічного походження та соціального класу. Ми припускаємо, що стереотипи, засновані на расовій, етнічній

приналежності або соціальному класі, можуть сприяти негативним обшукам і непропорційності. Культурні стереотипи, які сприяють сильному приниженню чужих груп, також збільшують ризик дискримінаційної поведінки і як наслідок, відчуття відрази (огиди), наприклад, до представників екстремістських груп. В закордонній літературі зазначається, що на відчуття огиди істотний вплив здійснюють культурні стереотипи, навіть якщо люди особисто не підтримують їх. В практиці поліціювання відчуття відрази можуть призвести до того, що вразливі категорії вірогідно частіше ризикують стикнутися з неправомірною діяльністю. Такими вразливими категоріями є люди без постійного місця проживання, люди з психічними захворюваннями, з алкогольною чи наркотичною залежністю, іммігранти, інші етнічні групи. Закордонні колеги пишуть, що саме ці соціальні групи частіше мають контакти з поліцією, тому відчуття відрази здатне сприяти широко поширеним моделям дискримінаційної поведінки. У деяких випадках відчуття відрази завдає пасивної шкоди, наприклад, нездатність серйозно розслідувати злочини щодо цих вразливих груп людей. З іншого боку, відчуття відрази може посилити активне заподіяння шкоди, наприклад, надмірне застосування сили з боку поліції.

І наостанок, неадекватне регулювання є серйозною психологічною загрозою у виникненні дискримінаційної поведінки. Негативними наслідками є те, що поліцейські у своїй діяльності мусять зменшити нерівну та дискримінаційну діяльність, регулюючи ситуації, які постійно призводять до небажаних результатів. Ми вважаємо, що регулювання відіграє значущу роль у визначенні того, чи будуть поліцейські покладатися на свідомі чи несвідомі расові упередження під час прийняття важливих рішень. Тобто, поліцейські, котрі мають чіткі норми поведінки, толерантні до різноманіття, то вони, швидше за все, поводитимуться справедливо, рівноправно. Інакше, все це може сприяти підризу суспільної довіри до правоохоронних органів.

Ми розглянули психологічні фактори, які сприяють виникненню дискримінаційної поведінки, пропонуємо, більш детально ознайомитися з фізичними факторами. Першим та важливим фізичним фактором є безпека й самозбереження поліцейських, оскільки безпека офіцерів поліції взагалі є центральною темою професійної підготовки поліцейських кадрів. Програма підготовки поліцейських охоплює принципи тактичної підготовки, адже поліцейські мусять фізично й психологічно контролювати ситуацію, щоб мати змогу захистити себе та своїх колег. Інакше кажучи, вміння оцінювати загрозу є пріоритетним завданням поліцейських. Однак, в психологічних дослідженнях вказується, що доволі часто оцінка фізичної загрози у поліцейських базується на їх стереотипних поглядах чи упередженнях щодо інших людей. Так, L. Garrett Brandon та W. Stoughton Seth пишуть, що поліцейські при оцінці фізичної загрози керуються значною кількістю об'єктивних факторів, таких як: поведінка підозрюваного, швидкість, зріст, вага, сила, доступ до зброї тощо [2]. Звичайно, що кожен з перерахованих

факторів є аргументованим, однак, наукові роботи доводять, що іноді люди ідентифікують або оцінюють фізичну загрозу на підставі своїх расових упереджень, стереотипів тощо. Дослідження демонструють, як стереотипи та расові упередження можуть змусити людей сприймати вирази обличчя як більш ворожі або трактувати поведінку як агресивну. S. Neuberg та A. Kenrick вважають, що саме дискримінація збільшує психологічний стрес й вплив небезпек [3]. На прийняття рішень поліцейськими здатні вплинути втома, голод та страх. Вони можуть зіткнутися з обмеженням часу або будуть вимушені розподілити свою увагу між кількома завданнями одночасно. Вимогливі ситуації зменшують у поліцейських доступність когнітивних ресурсів, збільшують імовірність допущення помилок та зниження продуктивності.

Отже, поліція повинна дотримуватися у своїй діяльності принципів справедливого та неупередженого ставлення. Допущення дискримінації чи упередженості у діяльності є неприпустимими. Ми вважаємо, що поліцейські мусять проходити базове та періодичне навчання за темами чесної та недискримінаційної діяльності, включаючи правові та психологічні аспекти даної проблеми.

Література:

1. Brown J., Fleming J., Silvestri M., Linton K., Gouseti I. Implications of Police Occupational Culture in Discriminatory Experiences of Senior Women in Police Forces in England and Wales. *Police Society*. 2019. № 29. P. 121-136.
2. Garrett Brandon L., Stoughton Seth W. A tactical fourth amendment. *Virginia Law Review*. 2017. № 103. P. 211-304.
3. Neuberg S. L., Kenrick A. C. Discriminating ecologies: A life history approach to stigma and health. In B. Major, J. F. Dovidio, & B. G. Link (Eds.). *The Oxford handbook of stigma, discrimination, and health*. Oxford University Press, 2018. P. 125-145.

Оксана Савченко

Кременчуцький льотний коледж

Харківського національного університету внутрішніх справ

ТЕМА ВІЙНИ У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ ПИСЬМЕННИКА-ЕМІГРАНТА УЛАСА САМЧУКА

Творчість Уласа Самчука, представника «Празької школи», письменника-емігранта, талановитого прозаїка-традиціоналіста, неперевершеного публіциста, критика, залишається актуальною і для читачів ХХІ століття. Представник Волині, глибинно відчуючи рідну землю, він є одним із найповажніших українських сподвижників духовності, майстром красного письменства. Зростає інтерес до його творчої спадщини, бо тема війни